

dominerende magt på det europæiske kontinent. Netop dette signal er imidlertid grundlaget for Mearsheimers og Walts kritik. De to mener nemlig ikke, at Europa i dag udgør et vitalt amerikansk interesseområde, hvorfor USA skal lade være med at bruge milliarder af dollars på at garantere Europas sikkerhed:

"In Europe, The United States should end its military presence and turn NATO over to the Europeans. There is no good reason to keep U.S. forces in Europe, as no country there has the capability to dominate the region ... Admittedly, leaving European security to the Europeans could increase the potential for trouble there. If a conflict did arise, however, it would not threaten vital U.S. interests. Thus, there is no reason for the United States to spend billions of dollars each year (and pledge its own citizens' lives) to prevent one."⁴

Kritikken, som Mearsheimer og Walt præsenterede i slutningen af præsident Obamas embedsperiode, er interessant, fordi præsident Trump efterfølgende har været ude med en hård kritik af EU-landene for ikke at betale nok til den fælles forsvarsalliance, NATO, ligesom han har påpeget, at USA ikke er sat i verden til at beskytte det europæiske kontinent mod udefrakommende trusler. Trumps kritik har gjort ondt på alliancen, fordi den har skabt tvivl blandt de europæiske medlemmer af NATO om, hvorvidt USA fortsat vil garantere den europæiske sikkerhed under præsident Trump eller overlade det til europæerne at stå for denne.

De to eksempler på tilgange til USA's sikkerheds- og udenrigspolitik i henholdsvis

Europa og Asien viser, hvordan den realistiske udenrigspolitiske skole samtidig trækker på den klassiske realisme og på både den defensive og offensive neorealisme. Målet for den realistiske udenrigspolitiske skole er at fastholde USA's magtfulde position i verden (*power and prosperity*) især over for hovedkonkurrenten, Kina, men også over for Rusland, der også forsøger at skubbe til USA's globale indflydelse. Midlerne til at indfri de sikkerheds- og udenrigspolitiske mål er primært anvendelse af de militære og økonomiske kapabiliteter, men den realistiske udenrigspolitiske skole ser også gerne en styrkelse af de diplomatiske bånd til landene i det sydøstasiatiske område, særligt landene omkring Det Kinesiske Hav (Japan og Sydkorea). I den sammenhæng er det en udfordring, at den amerikanske udenrigstjeneste er blevet beskåret kraftigt økonomisk under præsident Trump, hvilket gør realiseringen af strategien vanskeligere.

4.5.4 Den amerikanske udenrigspolitiske skole – liberal internationalisme

Den tredje amerikanske udenrigspolitiske skole er ligesom den realistiske internationalt orienteret imod og anskuer verden og international politik som et sted, der præges af både samarbejde og konflikt. Den amerikanske udenrigspolitiske skole **liberal internationalisme** afviser således ikke, at stater er egoistiske, hvilket kan føre til konflikter mellem dem, men skolen betoner, at fred i verden dels kan skabes, dels kan opretholdes gennem stærke internationale organisationer. Se også tekstboks 4.8. Den amerikanske internationale liberalisme strækker sig tilbage til præsident Wilsons liberale idéer om det internationale samfund. Ifølge skolen skal USA's sikkerheds- og udenrigspolitik arbejde for etablering af stærke internationale organisationer, der kan danne ramme

⁴ "The Case for Offshore Balancing", John J. Mearsheimer & Stephen M. Walt, *Foreign Affairs* July/August 2016, s. 82.

TEKSTBOKS 4.6 Liberalisme og den liberale internationalistiske udenrigspolitiske skole

Inden for international politik findes også en tredje hovedteori som betegnes **liberalisme**. Den internationale politiske teori liberalisme må ikke forveksles med den politisk-økonomiske ideologi liberalismen. I Danmark kalder vi derfor ofte den liberalistiske internationale politiske teori for *idealismen* for ikke at skabe begrebsforvirring mellem de to. I nærværende bog anvender vi dog den internationale betegnelse liberalisme. Kernen i liberalisme som international politisk teori er følgende:

- Den internationale politiske teori om liberalisme har sit udspring i den amerikanske præsident Woodrow Wilsons idealer om internationalt samarbejde, fremskridt og fred i verden
- Liberalismen peger på vigtigheden af demokrati som en politisk styreform, der kan sikre fremskridt, individuel frihed, kapitalistisk markedsøkonomi og menneskerettigheder
- Liberalisterne argumenterer for, at verden er foranderlig, og ligeså er international politik. Gennem oprettelse af stærke internationale organisationer og regler kan man styrke mulighederne for at opnå orden i international politik og verdensfred
- Demokrati og interdependens (gensidig afhængighed) er de redskaber, som kan binde

verdens (demokratiske) stater sammen. I takt med at staterne bliver tættere forbundne, vil det i stigende grad blive irrelevant for dem at gå i krig mod hinanden. Det skal ikke være det enkelte land, men stærke internationale organisationer, som skal sikre freden.

Det er vigtigt at påpege, at den amerikanske udenrigspolitiske skole med navnet "liberal internationalisme" i betydelig grad trækker på de idéer og forklaringer, som den internationale politiske hovedteori liberalisme præsenterer, men at skolen ikke er fuldstændig identisk med den internationale politiske hovedteori. Ligesom vi så med den realistiske udenrigspolitiske skole, præges også den liberale internationale udenrigspolitiske skole af flere faktorer end bare de teoretiske forklaringsmodeller i liberalismen. Se figur 4.16. Blandingen af det teoretiske tankegods fra den internationale politiske teori liberalisme, amerikanske samfundsværdier og interne politiske forhold samt begivenheder ude i verden skaber tilsammen de idéer og tankesæt, som den liberale internationalistiske udenrigspolitiske skole anvender, i synet på, hvordan den amerikanske udenrigspolitik skal udformes.

FIGUR 4.16 Den amerikanske liberale internationalistiske udenrigspolitiske skole.

om multilaterale samarbejder mellem verdens lande. Etablering af multilaterale samarbejder på kryds og tværs af verden vil styrke **interdependensen** (den gensidige afhængighed) mellem verdens stater, hvilket igen understøtter det sikkerhedspolitiske arbejde for at skabe fred i verden.

Den amerikanske udenrigspolitiske skole 'liberal internationalisme' argumenterer for, at man ved at styrke de økonomiske afhængighedsforhold skaber så tætte bånd mellem verdens stater, at det ikke vil kunne betale sig økonomisk at gå i krig mod hinanden. De økonomiske omkostninger vil simpelthen være for store. Lignende teorier ligger i øvrigt bag skabelsen af det europæiske samarbejde, som vi i dag kender i EU, hvor der bag det indre markedes økonomiske fordele også ligger en antagelse om, at de økonomiske fordele ved et samlet marked i praksis umuliggør krig mellem de deltagende stater. Samtidig med et fokuseret arbejde på at styrke de gensidige handelsbånd skal USA arbejde intensivt for at promovere og styrke mulighederne for at indføre demokrati og sikre frihed i verden. Disse to forhold rummer både noget idealistisk og noget strategisk. Den amerikanske idealisme udtrykkes i den universelle tro på demokratiet som forudsætning for frihed og fredelig sameksistens mellem verdens stater. Det strategiske element skal forstås i forlængelse af det idealistiske, fordi USA ved at arbejde for demokratiets globale udbredelse samtidig optimerer sin egen nationale sikkerhed, da der i verdenshistorien ikke er eksempler på, at to demokratiske stater går i krig mod hinanden.

I modsætning til den realistiske udenrigspolitiske skole arbejder de liberale internationalister ud fra teorien om de **absolutte fordele**. Den teori siger kort sagt, at hvad der tjener verdens interesser, tjener USA's interesser. De absolutte fordele betyder, at

USA ved at styrke den enkelte stats politiske og økonomiske formåen gennem indførelse af demokrati, frihed og kapitalistisk markedskonometri samtidig skaber bedre muligheder for styrkelse af den amerikanske økonomi, da nye markeder åbner for nye eksportmuligheder af amerikanske vare- og tjenesteydelser. Også sikkerheds- og stabilitetsmæssigt er det internationale samarbejde hensigtsmæssigt, jævnfør skolens argument om, at demokratiske lande ikke finder interesse i militære konflikter, hvilket betyder, at jo flere demokratiske stater der findes i verden, desto færre stater behøver USA at frygte. For de liberale internationalister er det internationale samarbejde med sine absolutte fordele udtryk for et **plus-sums-spil** og ikke et nulsumsspil, som vi særligt så hos de offensive realister. For i et plus-sums-spil drager alle demokratiske stater, USA såvel som andre, fordele af det internationale gensidige samarbejde.

Hovedsigtet for den amerikanske liberale internationalisme er naturligvis også at indfri USA's udenrigspolitiske mål, og midlerne til at gennemføre disse fokuserer på diplomatiske, økonomiske, politiske og kulturelle ressourcer, altså en vægtning af specielt de bløde magtmidler. Skolen vægter også USA's nationale interesser, men de ser som sagt muligheder i at skabe stabile globale vilkår. Den amerikanske liberale internationale udenrigspolitiske skole kan dog gå ind for anvendelse af hårde magtmidler, hvis der opstår internationale hændelser, hvor befolkningsgruppers menneskerettigheder eksempelvis krænkes, eller for at imødegå elementer, der udgør en global trussel.

En militær oprustning og tilstedeværelse i bestemte egne rundt om på kloden for enten at skærme eller afskrække elementer, som udgør en global trussel mod verdensfreden, eller direkte krænker USA's interesser, kan ifølge den amerikanske liberale interna-

TEKSTBOKS 4.7 USA's samarbejde med verden gavner USA's interesser og magt

Den linje, som de tidligere præsidenter Bill Clinton og Barack Obamas lagde udenrigspolitisk, var i høj grad inspireret af den amerikanske udenrigspolitiske skole 'liberal internationalisme'. Ud over taler, hvor de to præsidenter fremlægger sikkerheds- og udenrigspolitikken, kan man bruge de årlige "National Security Strategy"-rapporter som gode informationskilder til at belyse prioriteterne i amerikansk udenrigspolitik. I den følgende tekstboks har vi indsat to uddrag fra the National Security Strategy. Rapporterne er fra henholdsvis 1995 og 2010.

"We believe that our goals of enhancing our security, bolstering our economic prosperity, and promoting democracy are mutually supportive. Secure nations are more likely to support free trade and maintain democratic structures. Nations with growing economies and strong trade ties are more likely to feel secure and to work toward freedom. And democratic states are less likely to threaten our interests and more likely to cooperate with the U.S. to meet security threats and promote free trade and sustainable development."

Note: National Security Strategy 1995, Bill Clinton

"America's relationships with our allies are at the center of our engagement with the world. Since taking office, President Obama has strengthened America's old alliances, while building new partnerships to confront the challenges of the 21st century ... The President made clear in his speech to the Turkish Parliament and in Cairo that America's relationship with the Muslim world will be based on more than our shared opposition to terrorism. We seek broader engagement based on mutual interest and mutual respect. The United States seeks to strengthen our historic alliances in Asia while developing deeper bonds with all nations of the region, so that we might work together to confront the challenges of the 21st century, including proliferation, climate change, pandemics and economic instability."

Note: National Security Strategy 2010, Barack Obama.

tionale udenrigspolitiske skole også tilsvarende fortsat retfærdiggøre brug af det hårde militære magtmiddel. Skolen ser dog helst, at et militært indgreb vedtages i et internationalt forum (typisk FN), så der er tale om en multilateral løsning. USA's udenrigspolitik skal kort sagt arbejde for en styrkelse af det internationale samarbejde, for gensidighed og indgåelse af internationale aftaler, respektfuldt diplomati og arbejde for global fred og velstandsforøgelse. Alle *The Four Ps* er udenrigspolitiske mål for de amerikanske liberale internationalister, men til

forskel fra både den realistiske udenrigspolitiske skole, og som vi skal se i 'den neokonservative skole', er den rå anvendelse af *power* nedtonet.

4.5.5 Den amerikanske neokonservative udenrigspolitiske skole

En fjerde amerikansk udenrigspolitisk skole, som havde særlig indflydelse på USA's førte udenrigspolitik i første halvdel af 2000'erne, går under navnet *neokonservatismen*. Denne udenrigspolitiske skole er ligesom den liberale internationalisme stærkt internationalt